

ĢENERĀLADVOKĀTES KRISTĪNES ŠTIKSAS-HAKLAS
[CHRISTINE STIX-HACKL] SECINĀJUMI,
sniegti 2004. gada 8. jūnijā¹

I — Ievada apsvērumi

II — Atbilstošās tiesību normas

A — Kopienų tiesības

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir viena no četrām paralēlajām tiesvedībām², kas attiecas uz to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 11. marta Direktīvu 96/9/EK par datubāzu tiesisko aizsardzību³ (turpmāk tekstā — "Direktīva"). Tāpat kā citas procedūras, arī šī procedūra attiecas uz aizsardzību, kas ir noteikta ar *sui generis* tiesībām, un tās piemērojamību sporta derību nozarē.

2. Direktīvas 1. pants ietver noteikumus, kas attiecas uz tās piemērošanas jomu. Tas ir izteikts šādā redakcijā (izvilkums):

"1. Šī direktīva attiecas uz visu formu datubāzu tiesisko aizsardzību.

2. Šajā direktīvā "datubāze" nozīmē neatkarīgu darbu, datu vai citu materiālu individuāli elektroniski vai citādi pieejamu krājumu, kas sakārtots sistemātiski vai metodiski."

1 — Originalvaloda — vācu.

2 — Runa ir par tiesvedībām lietās C-46/02, C 203/02 un C-444/02 (2004. gada 9. novembra spriedumi, *Recueil*, I-10365. lpp., I-10415. lpp., I-10549. lpp.), kas tiek izskatītas Tiesā un kurās es šodien sniedzu savus secinājumus.

3 — OV L 77, 20. lpp.

3. III nodaļa, kas ietver 7.–11. pantu, reglamentē *sui generis* tiesības. 7. pants par aizsardzības objektu nosaka (izvilkums):

tās eksemplārus, to iznomājot vai nodrošinot tās tiešsaisti vai citas pārraides formas. Pirmā datubāzes eksemplāra pārdošana Kopienā, ko izdara tiesību subjekts vai kāds ar viņa piekrišanu, izbeidz tiesības kontrolēt šo eksemplāru atkārtotu pārdošanu Kopienā.

“1. Tādas datubāzes veidotājam, kuras saturs iegūšanā, pārbaudē vai noformēšanā ir veikts kvalitātes un/vai kvantitātes aspektā būtisks ieguldījums, dalībvalstis nodrošina tiesības novērst visa datubāzes saturs vai kvalitātes un/vai kvantitātes aspektā būtiskas tā daļas iegūvi [iegūšanu] un/vai atkārtotu izmantošanu.

Publiska iznomāšana nav uzskatāma par iegūvi [iegūšanu] vai atkārtotu izmantošanu.

2. Šajā nodaļā:

3. Pirmajā punktā minētās tiesības var tikt nodotas citiem, deleģētas vai piešķirtas ar licences līgumiem.

a) “iegūve [iegūšana]” nozīmē visa datubāzes saturs vai būtiskas tā daļas īslaicīgu vai pastāvīgu pārvietošanu uz citu datu nesēju jebkādiem paņēmieniem un jebkurā formā;

[..]

b) “atkārtota izmantošana” nozīmē jebkāda formā nodrošinātu brīvu piekļuvi visam datubāzes saturam vai tā daļai, izplatot

5. Nav atļauts atkārtoti un sistemātiski iegūt un/vai atkārtoti izmantot nebūtiskas datubāzes saturs daļas, ja tas saistīts ar darbībām, kas traucē normālai šīs datubāzes izmantošanai vai nepamatoti apdraud šīs datubāzes veidotāja likumīgās intereses.”

4. Direktīvas 8. panta, kas attiecas uz likumīgu lietotāju tiesībām un pienākumiem, 1. punktā ir paredzēts, ka:

“1. Publiski pieejamas datubāzes veidotājs nedrīkst atturēt datubāzes likumīgu lietotāju no tās satura kvalitātes un/vai kvantitātes aspektā nebūtisku daļu iegūšanas un/vai atkārtotas lietošanas jebkādos nolūkos. Ja likumīgajam lietotājam atļauts iegūt un/vai atkārtoti izmantot tikai daļu no datubāzes, šis noteikums attiecas tikai uz šo daļu.”

5. Direktīvas 9. pants precīzē, ka dalībvalstis var paredzēt izņēmumus no *sui generis* tiesībām.

B — Valsts tiesības

6. Zviedrijas autortiesību normas atrodas likumā ar nosaukumu *lagen om upphovsrätt till litterära verk och konstnärliga verk* (1960. gada likums Nr. 729 par literāro un māksliniecisko īpašumu, turpmāk tekstā — “1960. gada likums”). Šis likums ietver arī normas, kas tiek sauktas par blakustiesībām.

Atbilstoši šī likuma 49. pantam *sui generis* tiesības var aizsargāt datubāzes, ja tās nav tik oriģinālas vai autonomas, kā to prasa autor-tiesību rašanās priekšnoteikums.

7. Atbilstoši 1960. gada likuma 49. panta 1. daļai, tam, kurš ir izstrādājis krājumu, tabulu vai citu līdzīga veida dokumentu, kas apvieno lielu datu daudzumu, vai kas ir būtiska ieguldījuma rezultāts, ir ekskluzīvas tiesības reproducēt šo darbu un to publicēt. Šī redakcija ir pieņemta pēc grozījumiem (1997. gada likums Nr. 790), kas stājās spēkā 1998. gada 1. janvārī, un ar šo likumu Direktīva tika transponēta Zviedrijas tiesībās. Šajā sakarā sākumā tika grozītas 1960. gada 49. panta normas jautājumā par ekskluzīvo tiesību pārkāpumiem un aizsardzības ilgumu.

8. Pirms šī grozījuma 1960. gada likuma 49. pantā tika noteikta tā saucamā “katalogu aizsardzība”, kas aizliedza krājumu, tabulu vai citu līdzīga veida darbu, kuri apvieno lielu datu daudzumu, reproducēšanu bez autora atļaujas. Kopš 1960. gada likuma 49. panta grozīšanas liela datu daudzuma apkopojumi tiek aizsargāti tāpat kā iepriekš, bet papildus tam tiek aizsargāti arī darbi ar būtisku ieguldījumu. Tādējādi 1960. gada likuma piešķirtā aizsardzība ir plašāka nekā tā, ko sniedz Direktīvas *sui generis* tiesības. Aizsardzības piemērošanas joma ir saistīta ar

1960. gada likuma 2. panta noteikumiem tiem darbiem, ko aizsargā autortiesības, un ietver ekskluzīvās tiesības uz reprodukciju un publiskošanu. Šīs normas mērķis ir pārklāt Direktīvas paredzēto aizsardzību pret iegūvi [iegūšanu] un atkārtotu izmantošanu. No šo grozījumu projekta izriet, ka sniegtā aizsardzība ir daudz plašāka par to, ko pieprasa Direktīva.

piemērojamas tad, ja datu nebūtiska daļa ir nodota sabiedrības rīcībā, tos izplatot, lai gan krājuma nebūtisko daļu atkārtota izmantošana var tikt pielīdzināta tā būtiskās daļas izmantošanai.

III — Pamata prāvas fakti

A — *Vispārējā daļa*

9. Iesniedzējtiesa uzskata, ka likuma teksts nav saderīgs ar Direktīvas 7. panta 5. punktu⁴. Taču projekta sagatavošanas laikā tika uzdots jautājums par jēdziena “nebūtiskā daļa” saturu. Tajā norādīts, ka 49. pants aizsargā nevis krājumā apkopotos datus, bet pašu krājumu vai tā būtisku daļu. Tāpat tajā ir norādīts, ka ekskluzivitātes tiesības neattiecas uz krājumā ietvertu īpašo datu kopiju. Līdz ar to šīs tiesības nav

10. Augstākās līgas profesionālā futbola čempionātus Anglijā organizē *The Football Association Premier League Limited* un *The Football League Limited* un Skotijā — *The Scottish Football League. Premier League* un *Football League* (kas apvieno pirmo, otro un trešo līgu) kopā veido četras līgas. Pirms katras sporta sezonas sākuma tiek apspriestas katras līgas katras sezonas spēļu programma. Šī informācija tiek apkopota un izplatīta elektroniskā veidā. Spēļu plānošana tiek izziņota, pirmkārt, drukātās brošūrās hronoloģiskā secībā, un, otrkārt, katras līgas visām komandām. Komandu pāri, kuriem ir jāspēlē vienam pret otru, tiek apzīmēti ar X un Y burtiem (piemēram, *Southampton* pret *Arsenal*). Katrā sezonā ir apmēram 200 spēles, kas noris vairāk nekā 41 nedēļas laikā.

4 — Daži autori uzskata, ka Zviedrijas veiktā transpozīcija nav pareiza: skat. Jens-Lienhard Gaster. *European Sui Generis Right for Databases. Computer und Recht. International*, 2001, 74. (75.) lpp.; Gunnar W. G. Karnell. *The European Sui Generis Protection of Data Bases. Journal of the Copyright Society of the U.S.A.* 2002, 994. (995.) lpp.

11. Anglijas un Skotijas futbola čempionātu organizētāji ar pilnvarojuma līgumu izvēlējās Skotijas tiesību aktiem pakļauto sabiedrību *Football Fixtures Limited*, lai organizētu spēļu programmu izmantošanu. Savukārt *Football Fixtures Limited* savas [datu] izmantošanas un lietošanas tiesības ārpus Lielbritānijas nodeva sabiedrībai *Fixtures Marketing Limited* (turpmāk tekstā — “*Fixtures*”).

iegūto informāciju, ir *The F. A. Premier League Limited*, *The Football League Limited* un *The Scottish Football League* intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums.

B — Speciālā daļa

12. Sabiedrība *Svenska Spel* (turpmāk tekstā — “*Svenska Spel*”) Zviedrijā organizē futbola spēles uz naudu, kurās var saderēt par konkrēto spēļu iznākumu Anglijas un Skotijas līgās. Šo līgu spēles tiek attēlotas spēļu *Stryktipset* un *Måltipset* biļetenos, kā arī speciālajā spēles *Oddset* programmu lapā.

13. *Fixtures* norāda, ka divas datubāzes — viena par visām Anglijas līgām un otra par Skotijas līgām — ietver informāciju, kas ļauj izveidot spēļu programmas, aizsargā 1960. gada likuma 49. pants un tas, ka *Svenska Spel* izmantoja no programmām

14. Atbildētāja pamata lietā iebilst, ka 1960. gada likuma 49. pants spēļu programmas neaizsargā un tas, ka tā izmantoja informāciju par spēlēm, nav tiesību pārkāpums.

15. 1999. gada februārī *Fixtures* iesniedza prasību *Gotlands tingsrätt* (Gotlandes Pirmās instances tiesā) pret sabiedrību *Svenska Spel*, lai saņemtu taisnīgu atlīdzību par spēļu programmas informācijas izmantošanu laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 1999. gada 16. maijam. *Fixtures* norādīja, ka datubāzes, kas ietver informāciju par spēļu programmām, tika aizsargātas atbilstoši 1960. gada likuma 49. pantam, un ka *Svenska Spel* spēļu biļetenos pieminētā informācija ir datu ieguve [iegūšana] un/vai atkārtota izmantošana, kas ir veikta, pārkāpjot ekskluzīvās tiesības uz šīm datubāzēm.

16. *Svenska Spel* iebilst pret šādu lūgumu un norāda, ka 1960. gada likuma 49. pantā noteiktās kataloga tiesības spēļu programmas neaizsargā, jo runa nav par vienkārši liela daudzuma datu apkopojumu, nedz arī par būtiska ieguldījuma rezultātu. Ieguldījumi — gan cilvēku, gan finansiālie resursi — kas tika veikti, lai varētu organizēt paredzētās spēles

un dotu iespēju izmantot informāciju par šīm spēlēm kā pamata informāciju citā spēlē, nav svarīgi salīdzinājumā ar šo ieguldījumu objektu. Tā piebilst, ka tas, ka tā izmantoja datus par spēlēm, nav prettiesiska darbība.

17. Ar 2000. gada 11. aprīļa spriedumu *Tingsrätt* (Pirmās instances tiesa) prasītājas prasību pamata lietā noraidīja. Tā nosprieda, ka kataloga tiesības spēļu programmas aizsargā tikai tiktāl, ciktāl tās ietver datu apkopojumu, kurā vajadzīgs būtisks ieguldījums, bet ka tas, ka *Svenska Spel* izmantoja datus no šīm programmām, nav *Fixtures* tiesību pārkāpums.

18. *Fixtures* iesniedza apelācijas sūdzību *Svea hovrätt* (Sveas Apelācijas tiesā). Ar 2001. gada 3. maija spriedumu tā apstiprināja Pirmās instances tiesas spriedumu. Apelācijas tiesa nav tieši lēmusi par to, vai spēļu programmas bija aizsargātas saskaņā ar 1960. gada likuma 49. pantu. Tā atzina, ka no lietas faktiskiem apstākļiem izriet, ka *Svenska Spel* izmantoja tādus pašus datus kā tie, kas ir ietverti datubāzē, bet ka tā nav pierādījusi to iegūvi [iegūšanu], un līdz ar to kataloga tiesības, kas varētu aizsargāt minēto datubāzi, nav pārkāptas.

19. Tad *Fixtures Svea hovrätt* spriedumu pārsūdzēja *Högsta domstol* (Augstākajā tiesā), lūdzot prasību apmierināt. Tā norādīja, ka spēļu programmas tika aizsargātas gan kā liela datu daudzuma apkopojums, gan kā būtiska cilvēku un finanšu resursu ieguldījuma rezultāts, kādēļ rodas nespēja nošķirt to darbu, kas ir veikts futbola spēļu plānošanai, no tā, kas ir ieguldīts spēļu tabulu sastādīšanai. Tā arī apstiprināja, ka ieguldījuma mērķis nebija svarīgs, un apstrīdēja to, ka iespēja izmantot datubāzi derību organizēšanai ir tikai atvasināta darbība salīdzinājumā ar īsto datubāzē veiktā ieguldījuma objektu. Tā sīki norādīja tādus apstākļus kā patērētais laiks, darba smagums un izmaksas, kas radušās, veidojot spēļu programmas. Spēļu programmu izveides un administrēšanas izmaksas Anglijā sasniedza apmēram 11,5 miljonus GBP gadā, iekasētie ieņēmumi par šo Anglijas datubāzu izmantošanu bija apmēram 7 miljoni GBP gadā. *Fixtures* arī apgalvoja, ka, lai izņemtu, vai *Svenska Spel* izmantoja spēļu programmas vai nē, nav nozīmes tam, ka dati tika iegūti nevis no spēļu programmām, bet no cita avota, jo tāpat dati tika paņemti no datubāzes.

20. Runājot par to, ka *Svenska Spel* izmantoja spēļu programmās ietvertos datus, *Fixtures* norāda, ka 1998./1999. gada sezonā

derību spēlei *Oddset* tika izmantota informācija par 769 [futbola] spēlēm, kas ir 38 % no visām Anglijas ligas spēlēm. Derību spēlei *Måltipset* tika izmantota informācija par 921 futbola spēlēm jeb 45 % no visām futbola spēlēm, un derību spēlei *Stryktipset* tika izmantota informācija par 425 futbola spēlēm jeb 21 % no visām Anglijas datubāzes futbola spēlēm. Vissvarīgāko Anglijas un Skotijas ligu (*Premier League*) spēļu daļa ir vēl jo svarīgāka un dati par šīs ligas spēlēm ietver attiecīgi 90 %, 72 % un 71 % no informācijas par *Premier League*, kas tika izmantota derību spēlēs. *Fixtures* apstiprina, ka *Svenska Spel* ienākumi no šim trim derību spēlēm jebkurā gadījumā bija 600–700 miljoni SEK gadā.

21. Pirmkārt, *Fixtures* apstiprina, ka atspoguļojot ar spēlēm saistīto informāciju uz derību spēļu biļeteniem, *Svenska Spel* ieguva datubāzes būtisku daļu, un, otrkārt, ka šajā gadījumā runa ir par datubāzes satura ieguvī [iegūšanu] un atkārtotu un sistemātisku izmantošanu, kas nav datubāzes normāla izmantošana un kas futbola līgām radīja nepamatotu apdraudējumu.

22. *Svenska Spel* apstrīd prasītājas pamata lietā prasījumus. Tā norāda, ka veiktais ieguldījums attiecas uz spēļu programmu veidošanu, nevis uz programmās ietvertu datu iegūšanu, pārbaudi un noformēšanu.

Tā norāda, ka datubāzu īpašniekiem nav jāvāc, jāpārbauda un jāapkopo dati tāpēc, ka tie pastāv kā futbola spēļu programmas, kuras ir izveidotas, balstoties uz citiem avotiem, neatkarīgi no datubāzēm, un pēc apspriedes ar vairākiem dalībniekiem. Datubāzes netiek aizsargātas arī kā liela daudzuma datu apkopojums. Turklāt tā nezināja par minēto datubāzu pastāvēšanu, jo informācija, kas parādījās uz spēļu biļeteniem, tika iegūta no Zviedrijas un Anglijas žurnāliem, teleteksta pakalpojumu, minētās futbola komandas, informācijas pakalpojumu un, visbeidzot, apskatu *Football Annual*. Tā piebilst, ka informācija par divu futbola komandu spēli konkrētā dienā ir visiem brīvi pieejama informācija un to neierobežo nedz autortiesības, nedz arī *sui generis* tiesības. Attiecībā uz iespējamo autortiesību pārkāpumu *Svenska Spel* norāda, ka runa nav par eksemplāru reprodukciju, jo informācija spēļu biļetenos nav nedz visa spēļu programma, nedz tās daļa. Novērtējot [datu] izmantošanas apmēru, ir nepareizi apskatīt vairākus spēļu biļetenus kopā. Visbeidzot, *Svenska Spel* apstrīd, ka tā būtu atkārtoti izmantojusi datubāzes satura nebūtisku daļu Direktīvas 7. panta 5. punkta nozīmē.

23. Atbilstoši iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm pamata lieta attiecas, no vienas puses,

uz jautājumu — vai datubāzes, kuras ietver spēļu programmu pamatā esošo informāciju, tiek aizsargātas 1960. gada likuma 49. panta ietvaros, un, no otras puses, uz jautājumu — vai spēļu informācijas izmantošana no *Svenska Spel* puses ir datubāzes autora tiesību pārkāpums.

IV — Prejudiciālie jautājumi

25. *Högsta domstol* iesniedza Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

1. Lai novērtētu vai datubāze ir “būtiska ieguldījuma” rezultāts Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 11. marta Direktīvas 96/9/EK par datubāzu tiesisko aizsardzību (turpmāk tekstā — “Direktīva”) 7. panta 1. daļas izpratnē, vai datubāzes autors var šajā jēdzienā iekļaut ieguldījumu, kas pirmām kārtām paredzēts no pašas datubāzes neatkarīgas kopības radīšanai, kura neattiecas tikai uz tās satura “iegūšanu, pārbaudi un noformēšanu”? Apstiprinot atbildes gadījumā — vai tas nozīmē, ka viss šis ieguldījums vai tā daļa ir nepieciešami datubāzes sagatavošanai?

24. Iesniedzējtiesa vajadzību iesniegt prejudiciālu jautājumu pamatoja šādi: 1960. gada likuma 49. panta mērķis ir transponēt Direktīvu un to ir jāinterpretē, ņemot vērā Direktīvu. Direktīvas teksts neietver precīzas norādes par to, vai izvērtējot datubāzes aizsardzību, jāņem vērā datubāzes mērķis vai mērķi, nedz arī par to, cik, vajadzības gadījumā, liela nozīme tiem ir. Tāpat no Direktīvas skaidri neizriet ieguldījumu veids — cilvēku vai finanšu resursu ieguldījums, kas jāņem vērā, lai konstatētu būtiska ieguldījuma pastāvēšanu. Visbeidzot, nav skaidra jēdzienu “[visa datubāzes satura vai tā daļas] ieguve [iegūšana] un/vai atkārtota izmantošana”, “normāla izmantošana” un “nepamatots apdraudējums” [datubāzes nebūtiskas daļas ieguves [iegūšanas] un/vai izmantošanas gadījumā] interpretācija.

Jāatgādina, ka pamata lietā *AB Svenska Spel* norādīja, ka *Fixtures Marketing Limited* ieguldījumu mērķis ir Anglijas un Skotijas futbola līgu spēļu programmas, nevis datubāzes, kurās šī informācija tiek apkopota. Savukārt *Fixtures Marketing Limited* apstiprināja, ka nav

- iespējams nošķirt darbus un finanšu izmaksas, kas saistītas ar spēļu plānošanu, no darbiem un finanšu izmaksām, kas saistītas ar spēļu programmu veidošanu pašās datubāzēs.
2. Vai datubāzu aizsardzība, piemērojot Direktīvu, attiecas tikai uz darbībām ar šīs datubāzes objektu tādā veidā, kā to paredzējis autors datubāzes izstrādes laikā?
- Jāatgādina, ka *AB Svenska Spel* norāda, ka *Fixtures Marketing Limited* datubāzes izveides mērķis nebija atvieglot derības un citas spēles uz naudu, jo tās darbības bija tikai atvasinātas no ieguldījumu sākotnējā objekta. Savukārt *Fixtures Marketing Limited* apstiprināja, ka ieguldījumu mērķis nav svarīgs un apstridēja, ka iespēja izmantot datubāzes derībās ir no sākotnējā ieguldījuma datubāzē atvasināta darbība.
3. Ko nozīmē “[datubāzes] satura būtiska daļa kvalitātes un/vai kvantitātes aspektā”, kā to izsaka Direktīvas 7. panta 1. daļa?
4. Vai aizsardzība pret datubāzes satura “iegūvi [iegūšanu] un/vai atkārtotu izmantošanu”, ko attiecīgi paredz Direktīvas 7. panta 1. un 5. daļa, attiecas uz jebkādu datubāzes tiešu izmantošanu, vai tā attiecas arī tad, ja saturs ir iegūts no cita avota (sekundārs avots) vai kad tas ir pieejams sabiedrībai vispārīgā veidā?
- Jāatgādina, ka *AB Svenska Spel* norādīja, pirmkārt, ka tā neņēma vērā datubāzu esamību un tai vajadzīgo informāciju derību spēļu biļetenu izveidei ieguva no citiem avotiem, un, otrkārt, ka šajos biļetenos reproducētā informācija nav visa spēļu programma vai tās būtiska daļa. Savukārt *Fixtures Marketing Limited* apstiprināja, ka novērtējumam nav svarīgi zināt, vai informācija tika saņemta no citiem avotiem, kas nav spēļu programmas, jo tā katrā ziņā no tās izriet.
5. Kā ir jāinterpretē Direktīvas 7. panta 5. daļas jēdzieni “normāla izmantošana” un “nepamatots apdraudējums”?

Jāatgādina, ka *Fixtures Marketing Limited* norāda, ka *AB Svenska Spel* uzsāka datubāzes satura ieguvu [iegūšanu] un atkārtotu sistemātisku izmantošanu komerciāliem mērķiem, kas ir pretējs normālai izmantošanai, ar to nepamatoiti apdraudot futbola līgu intereses. Savukārt *AB Svenska Spel*, pirmkārt, apstiprina, ka novērtējot nav jāņem vērā biļetenu skaits, un, otrkārt, apstrīd, ka ar šo izmantošanu tika pārkāpta Direktīvas 7. panta 5. daļa.”

V — Par pieņemamību

26. Atsevišķos punktos prejudiciālie jautājumi nav par Kopienu tiesību interpretāciju, proti, Direktīvas interpretāciju, bet par Direktīvas piemērošanu konkrētā lietā. Runājot par šo aspektu, ir jāievēro Komisijas apgalvojums, ka šie jautājumi nav Kopienu Tiesas kompetencē prejudiciāla jautājuma izskatīšanas ietvaros atbilstoši EKL 234. pantam, bet tie ir valsts tiesas kompetencē, un ka šajā lietā Kopienu Tiesai ir jāinterpretē tikai Kopienu tiesības.

27. Atbilstoši pastāvīgajai Tiesas judikatūrai par EKL 234. pantā noteikto procedūru, kas

balstās uz skaidru funkciju nošķiršanu starp valsts tiesām un Tiesu, jebkāda veida faktisko apstākļu izvērtēšana ir jāveic valsts tiesai⁵.

28. Tādējādi Tiesa nav kompetenta lemt nedz par pamata prāvas faktiskajiem apstākļiem, nedz arī piemērot tās interpretētās Kopienu tiesību normas attiecībā uz valsts pasākumiem vai faktiskajiem apstākļiem, jo tā ir tikai valsts tiesas kompetence. Atsevišķu uz minētajām datubāzēm attiecīgo faktu analīze pieprasa [situācijas] faktiskā rakstura analīzi, kas ir jāveic valsts tiesai⁶. Pārējos jautājumos Tiesa ir kompetenta izlemt par prejudiciālajiem jautājumiem.

VI — Par pamatojumu: vērtējums

29. Iesniedzējtiesas uzdotie prejudiciālie jautājumi attiecas uz vairāku Direktīvas normu interpretāciju, it īpaši uz atsevišķu jēdzienu

5 — 1979. gada 15. novembra spriedums lietā 36/79 *Denkavit Futtermittel* (*Recueil*, 3439. lpp., 12. punkts); 1999. gada 5. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-175/98 un C-177/98 *Lirussi* un *Blizzaro* (*Recueil*, I-6881. lpp., 37. punkts); 2000. gada 22. jūnija spriedums lietā C-318/98 *Fornasar u.c.* (*Recueil*, I-4785. lpp., 31. punkts) un 2003. gada 16. oktobra spriedums lietā C-421/01 *Traunfellner* (*Recueil*, I-11941. lpp., 21. un turpmākie punkti).

6 — 2003. gada 4. decembra spriedums lietā C-448/01 *EVN* un *Wienstrom*, (*Recueil*, I-14527. lpp., 59. punkts).

interpretāciju. Izvirzītie aspekti skar dažādas nozares un tādēļ tie ir attiecīgi sagrupējami. Daži tiesību jautājumi attiecas uz Direktīvas materiālo piemērošanas jomu, bet citi attiecas uz *sui generis* tiesību piešķiršanas nosacījumiem un šo tiesību saturu.

A — Par materiālo piemērošanas jomu: “datubāzes” jēdziens

30. Lai datubāzi aizsargātu *sui generis* tiesības, ko ievieš Direktīvas 7. pants, tai ir jāatbilst vairākiem šajā normā definētajiem nosacījumiem. Šī procedūra ir par atsevišķu šo kritēriju interpretāciju.

31. Šajā kontekstā jānorāda uz juridiskām debatēm par jautājumu, vai *sui generis* tiesībām jāaizsargā pakalpojums, t.i., datubāzes izveidošanas pakalpojums pēc būtības, vai tās rezultāts — datubāze. Šajā sakarā jāatzīst, ka Direktīva aizsargā datubāzes un to saturu, bet [datubāzēs] ietvertu informāciju kā tādu neaizsargā. Tādējādi galarezultātā nozīme ir iegūtās preces aizsardzībai un

līdzekļiem, kas ir izmantoti preces izgatavošanai, proti, ieguldījumam, kuri netieši tiek aizsargāti⁷.

32. Direktīvas 7. pantā paredzētie nosacījumi ir analizējami kopā ar 1. panta 2. punkta [nosacījumiem]. Balstoties uz to, aizsardzības priekšmets ir definēts šaurākā veidā nekā 1. panta jēdziens “datubāze”.

33. Ziemeļvalstu tiesības “*Katalogrechte*” un Nīderlandes tiesības “*geschriftenbescherming*” ir ietekmējušas Direktīvā noteiktās jaunās *sui generis* tiesības. Šajā kontekstā netiek pieprasīts transponēt Direktīvā iepriekš spēkā esošo regulu radītās koncepcijas literatūrā un judikatūrā. Tieši pretēji — ar Direktīvu ir jāievieš atsauce, saskaņā ar kuru tiks interpretētas valsts tiesības, šo noteikumu attiecinot uz dalībvalstīm, kurās līdzīgas normas tika piemērotas jau pirms Direktīvas [pieņemšanas]. Faktiski var izrādīties, ka šo dalībvalstu tiesību aktus ir jāpielāgo Direktīvas normām.

7 — Malte Grützner. *Urheber-, Leistungs- und Sui-generis-Schutz von Datenbanken*. 1999. 329. lpp.; Georgios Koumantos. *Les bases de données dans la directive communautaire*. *Revue internationale du droit d'auteur*. 1997. 79. (117.) lpp. Savukārt daži autori uzskata, ka aizsardzība attiecas uz ieguldījumiem (skat. piemēram, Silke von Lewinski, publicēts: Michel M. Walter (izdevējs) *Europäisches Urheberrecht*. 2001. 3. punkts attiecībā uz 7. pantu, un Grützner 329. lpp. minēto literatūru, 14. zemsvirtras prezīme).

1) Jēdziens “būtisks ieguldījums”

satura iegūšana, pārbaude vai noformēšana. Tā kā šīs darbības ir atsevišķa prejudiciāla jautājuma objekts, to papildu analīze šajā stadijā nav vajadzīga.

34. Viens no būtiskākajiem jēdzieniem, lai varētu noteikt *sui generis* tiesību sniegtās aizsardzības piemērojamību, ir Direktīvas 7. panta 1. punktā izmantotais jēdziens “būtisks ieguldījums”. Šis materiālais nosacījums precīzāk tiek definēts šādi: būtiskās īpašības “kvalitātes vai kvantitātes aspektā”. Taču Direktīvā nav šīs alternatīvās tiesiskās definīcijas. Šajā sakarā doktrīnā tiek lūgts skaidrojums no Eiropas Kopienų Tiesas. Šis lūgums ir ļoti pamatots, jo tas ir vienīgais veids, kā Kopienā garantēt autonomu un vienveidīgu [tiesību aktu] interpretāciju. Bet nevar aizmirst, ka interpretācijas kritēriju piemērošana ir pēdējā pakāpe lietas analīzē valsts tiesās, kas norāda uz atšķirīgas piemērošanas risku.

37. Direktīvas četrdesmitajā apsvērumā aprakstīts vērā ņemamais ieguldījumu veids. Apsvēruma pēdējā daļa ir izteikta šādi: “šāds ieguldījums var būt finansiālo līdzekļu izmantojums un/vai laika, pūļu un enerģijas patēriņš”. Atbilstoši septītajam apsvērumam ir jārunā par ievērojamiem cilvēku, tehnikas un finanšu resursu ieguldījumiem.

35. Vispirms no Direktīvas 7. panta 1. punkta struktūras izriet, ka jēdziens “būtisks ieguldījums” ir jāsaprot relatīvi. Atbilstoši kopējās nostājas, pēc kuras šī norma ieguva galīgo redakciju, preambulai, aizsargājami ir tie ieguldījumi, kas ir veikti datubāzes satura izpētē un apkopošanā⁸.

38. Turklāt jēdziens “būtisks” arī ir jāsaprot relatīvi, t.i., no vienas puses, ņemot vērā izmaksas un amortizāciju⁹, un, no otras puses, ņemot vērā datubāzes satura svarīgumu un veidu, kā arī nozari, uz ko tā attiecas¹⁰.

36. Līdz ar to ieguldījumiem jāattiecas uz noteiktām darbībām, kas ir saistītas ar datubāzes veidošanu. Šajā sakarā 7. pantā ir minēti šādi darbību piemēri: datubāzes

8 — Padomes 1995. gada 10. jūlija Kopējā nostāja (EK) Nr. 20/95 (OV C 288, 14. lpp.).

9 — *V. Levinskí* (minēta 7. zemsvītras piezīmē), 9. punkts attiecībā uz 7. pantu.

10 — *Koumantos* (minēts 7. zemsvītras piezīmē), 119. lpp.

39. Aizsargātie ieguldījumi ir ne tikai ieguldījumi ar nozīmīgu vērtību¹¹. Tomēr "būtiskuma" kritēriju nevar saprast tikai relatīvi. Direktīvā ir pieprasīts — kas ir arī minimālais noteikums — lai aizsargājami ieguldījumi atbilstu absolūtajai minimālajai robežai¹². Atbilstība minimālajai robežai, kā arī tas, ka ieguldījumam jābūt "pietiekami lielam", izriet no deviņpadsmitā apsvēruma¹³. Tomēr šai robežai jābūt samērā zemai. Vispirms tas ir izteikts piecdesmit piektajā apsvērumā¹⁴, kurš neietver citu summas precizējumu. Tālāk par labu šai idejai liecina arī tas, ka ar Direktīvu ir jāharmonizē dažādas sistēmas. Visbeidzot, pārāk augsta robeža nestiprinās Direktīvas lomu veicināt ieguldījumus.

40. Vairāki lietas dalībnieki savos rakstveida apsvērumos pamatojās uz tā saucamo "*Spin-off-Theorie*", kas nosaka, ka ar tiesībām nodrošināt aizsardzību uz blakusproduktiem neattiecas. Grāmatvedības uzskaitē vajadzētu atspoguļot tikai tos ienākumus, ar kuriem segti ieguldījumi. Šie lietas dalībnieki

uzsvēra, ka apstrīdētā datubāze ir izstrādāta šim mērķim. Ieguldījuma mērķis bija organizēt čempionātus, nevis tikai izveidot datubāzi. Katrā ziņā šis ieguldījums bija obligāts, jo pastāvēja pienākums organizēt sacensības. Tādējādi datubāze bija tikai cita tirgus blakusprodukts.

41. Tādējādi šajā lietā ir jāizpēta, vai un kādā apmērā minētā "*Spin-off-Theorie*" varētu būt nozīmīga Direktīvas, un it īpaši *sui generis* tiesību, interpretācijā. Ņemot vērā šajā lietā izteiktās šaubas par datubāzu — blakusprodukta — aizsardzību, šķiet, ka "*Spin-off-Theorie*" mīts tiek klieidēts. Šķiet, ka balstīšanās uz šo teoriju, abstrahējoties no tās sākuma valsts tiesībās, tiek skaidrota ar Direktīvas mērķi, kurš izriet no desmitā līdz divdesmitajam apsvērumam, proti, veicināt ieguldījumus un uzlabot to aizsardzību. Tātad šīs teorijas pamatā ir ideja par ieguldījumu segšanu ar ienākumiem par pamata darbību. Līdz ar to "*Spin-off-Theorie*" sekas ir arī tādas, ka Direktīva aizsargā tikai datubāzes satura iegūšanai vajadzīgos ieguldījumus¹⁵. Visi šie argumenti ir svarīgi un

11 — V. Lewinski (minēta 7. zemsviras piezīmē), 11. punkts attiecībā uz 7. pantu.

12 — Josef Krähn. *Der Rechtsschutz von elektronischen Datenbanken, unter besonderer Berücksichtigung des sui generis Rechts*. 2001, 138. un turpmākās lpp.; Matthias Leistner. *The Legal Protection of Telephone Directories Relating to the New Database Maker's Right*. *International Review of Industrial Property and Copyright Law*. 2000, 958 lpp.

13 — Karnell (minēts 4. zemsviras piezīmē), 994. lpp.

14 — J. van Manen. *Substantial investments*. *Publicéts: Allied and in friendship for Tearise Schaper*. 2002, 123. (125.) lpp.

15 — Šaja sakarā skat. P. Berni Hugenholtz. *De spin-off theorie uitgesponnen*. *Tijdschrift voor auteurs-, media- & informatierecht*. 2002, 161. un turpmākās lpp.

tos jāņem vērā, interpretējot Direktīvu. Taču tie nedrīkst radīt to, ka šādas teorijas vārdā tiek izslēgtas jebkādas sekundārās sekas. Direktīvas interpretācijā noteicošās ir tās normas.

43. Citi Direktīvas apsvērumi par ieguldījumiem, kuru nozīme tika uzsvērtā iepriekš, tādi kā deviņpadsmitais un četrdesmitais apsvērumi, arī neietver norādi uz to, ka datubāzes aizsardzība būtu atkarīga no tās mērķa.

42. Lai atrisinātu šajā lietā radušos juridisko problēmu, jāsāk ar šādu jautājumu: vai datubāzes aizsardzības piešķiršanai ir jābūt atkarīgai no datubāzes autora nodoma, ja šie elementi nesakrīt? Šajā jautājumā varētu aprobežoties ar novērojumu, ka nedz Direktīvas 1. pantā, nedz 7. pantā nav atsauces uz datubāzes mērķi. Ja likumdevējs būtu vēlējis noteikt šādu nosacījumu, tad tas to būtu skaidri izteicis. Faktiski gan 1. pantā, gan 7. pantā ir parādīts, ka likumdevējs ir skaidri vēlējis noteikt vairākus nosacījumus. No tā izriet, ka datubāzes mērķis nav vērā ņemams kritērijs, lai noteiktu, vai datubāzei ir piešķirama aizsardzība. Noteicošie ir 7. pantā uzskaitītie nosacījumi. Četrdesmit otrais apsvērumi, ko izvirza vairāki lietas dalībnieki, šajā secinājumā neko nemaina. No vienas puses, tādēļ, ka šis apsvērumi attiecas uz *sui generis* [tiesību] aizsardzības apjomu, un, no otras puses, tādēļ, ka tā mērķis ir nodrošināt, lai netiek kaitēts ieguldījumam.

44. Turklāt praksē var būt tādi datubāzu veidotāji, kas ar vienu un to pašu bāzi cenšas sasniegt vairākus mērķus. Tādēļ ir iespējams, ka šajā sakarā veiktie ieguldījumi nevar tikt piesaistīti vienam noteiktam mērķim vai tie nav nošķirami no citiem [mērķiem]. Tādā gadījumā ar datubāzes mērķa kritēriju nav sniegts skaidrs risinājums. Faktiski, vai nu ieguldījumu aizsargās neatkarīgi no cita mērķa esamības, vai arī aizsardzība tam būs pilnīgi liegta šī cita mērķa dēļ. Līdz ar to datubāzes mērķa kritērijs ir vai nu nerealizējams, vai arī nesaderīgs ar Direktīvas mērķi. Faktiski datubāzu ar vairākiem mērķiem izslēgšana no aizsardzības ir pretēja Direktīvas mērķim — ieguldījumu veicināšanai. Tas radītu lielu šķērslī ieguldījumiem datubāzēs ar vairākiem mērķiem.

45. Datubāze pamata lietā ir tāds piemērs, kad datu bāzes tiek veidotas papildu nolū-

kam — spēļu programmu organizēšanai. Neatkarīgas — bet iespējams, ka identiskas — datubāzes izveidošana būtu pretēja pamata ekonomiskajiem principiem un tādu nosacījumu nevar secināt no Direktīvas.

2) Jēdziens “iegūšana” Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē

47. Šajā lietā ir pretrunīgi viedokļi par jautājumu, vai ir bijusi iegūšana Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē. Faktiski šī norma aizsargā tikai ieguldījumus, kas saistās ar datubāzes saturu “iegūšanu”, “pārbaudi” vai “noformēšanu”.

48. Jābalstās uz *sui generis* tiesību mērķi, t.i., datubāzes autora aizsardzību. Tādējādi datubāzes izveidi varētu uzskatīt par vispārēju¹⁶ jēdzienu, kas ietver iegūšanu, pārbaudi un noformēšanu.

46. Lai noteiktu, vai pamata prāvā ir būtisks ieguldījums, iepriekš minētie kritēriji jāpieņem konkrētajā faktiskajā situācijā. Atbilstoši EKL 234. pantā paredzētajai kompetences sadalei attiecībā uz prejudiciālajiem nolēmumiem, tas ir valsts tiesas kompetencē. Katrā ziņā, lai novērtētu datubāzē veiktos ieguldījumus, tādus parametrus kā spēles skatītāju interese, derību organizētāju interese, spēles komerciāla izmantošana no klubu puses, citi vietējie notikumi spēlei paredzētajā dienā, līdzsvarota spēļu sadale pēc ģeogrāfiskā plāna un sabiedriskās kārtības traucējumu novēršana, ir jāietver [datubāzē] vēl pirms to ņemšanas vērā spēļu plānošanas laikā. Visbeidzot, šajā novērtējumā jāņem vērā arī spēļu skaits. Veikto ieguldījumu pierādīšanas pienākums ir tam dalībniekam, kurš atsaucas uz *sui generis* tiesību aizsardzību.

49. Pamata prāva attiecas uz plaši diskutējamo juridisko problēmu, t.i., jautājumu, vai — vajadzības gadījumā: pie kādiem nosacījumiem — un kādā apmērā Direktīva aizsargā ne tikai pastāvošos datus, bet arī autora jaunizveidotos datus. Ja iegūšana attiecas tikai uz jau pastāvošajiem datiem, tad arī ieguldījumu aizsardzība ietvers tikai šo iegūšanu. Tādējādi, ja par pamatu tiek ņemta šī iegūšanas koncepcija, tad pamata prāvā datubāzes aizsardzība ir atkarīga no tā, vai tie ir jau pastāvošie vai jauniegūtie dati.

16 — Giovanni Guglielmetti. La tutela delle banche dati con diritto sui generis nella direttiva 96/9/CE. *Contratto e impresa*. Europa, 1997., 177. (184.) lpp.

50. Savukārt, ja mēs balstāmies uz [datubāzes] izveides vispārējo jēdzienu, t.i., ieguldījumu, kas saistīts ar datubāzes saturu¹⁷, tad tas var attiekties gan uz pastāvošiem, gan uz jauniegūtiem datiem¹⁸.

51. Skaidrību varētu ieviest jēdziena “iegūšana”, kā tas ir lietots 7. panta 1. punktā, salīdzinājums ar darbībām, uz ko attiecas trīsdesmit devītais apsvērums. Bet vispirms ir jāuzsver, ka redakcijas dažādās valodu versijās atšķiras.

52. Runājot par jēdzienu “*Beschaffung*” (iegūšana), kas ir izmantots 7. panta 1. punktā vācu valodas redakcijā — tas var attiekties tikai uz jau pastāvošajiem datiem, jo ir iespējams iegūt tikai to, kas jau pastāv. Iegūšana (“*Beschaffung*”), kas šādā veidā tiek ņemta vērā, ir pilnīgi pretēja izveidei (“*Erschaffung*”). Tādu pašu rezultātu var iegūt, ja tiek interpretēta portugāļu, franču, spāņu un angļu valodas versija, jo tās visas norāda uz latīņu vārdu “*obtenere*”, kas nozīmē “iegūt”. Somu un dāņu valodas versijas arī norāda uz šauru interpretāciju. Tādējādi vācu un angļu valodu redakciju plašā interpretācija, ko ir izvēlējušies atsevišķi procedūras dalībnieki, ir kļūdaina.

53. Direktīvas trīsdesmit devītais apsvērums, kura sākumā ir norādīts *sui generis* tiesību mērķis, varētu sniegt papildu norādes pareizai jēdziena “iegūšana” (“*Beschaffung*”) interpretācijai Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē. Šajā apsvērumā par aizsargājamiem ieguldījumiem ir atsauce tikai uz diviem darbību veidiem: satura “iegūšana [meklēšana un apkopošana]”. Taču problēmu dēļ arī starp valodu versijām ir dažādas atšķirības. Lielākajā daļā valodu versiju pirmās darbības apzīmēšanai tiek izmantots tāds pats jēdziens kā 7. panta 1. punktā (iegūšana). Turklāt izmantotie jēdzieni ne vienmēr skaidri apraksta vienu un to pašu darbību, bet tie tomēr ietver būtisko par datubāzes satura meklēšanu un apkopošanu.

54. Tās valodu versijas, kuras trīsdesmit devītajā apsvērumā izmanto tādus divus jēdzienus, kuri atšķiras no Direktīvas 7. panta 1. punkta, ir jāinterpretē tādā veidā, ka divas minētās darbības ir jāuzskata par iegūšanas apakškategoriju Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē. Acīmredzot var jautāt, kāpēc trīsdesmit devītais apsvērums precīzāk apraksta tikai iegūšanu, nevis pārbaudi vai noformēšanu. Pēdējās divas darbības pirmo reizi tiek minētas tikai četrdesmitajā apsvērumā.

17 — Andrea Etienne Calame. *Der rechtliche Schutz von Datenbanken unter besonderer Berücksichtigung des Rechts der Europäischen Gemeinschaften*. 2002, 115. lpp., 554. zemsvītras piezīme.

18 — Grützmacher (minēts 7. zemsvītras piezīmē), 330. un turpmākās lpp.; Matthias Leistner. *Der Rechtsschutz von Datenbanken im deutschen und europäischen Recht*. 2000, 53. un turpmākās lpp.

55. Savukārt tās valodu versijas, kurās trīsdesmit devītajā apsvērumā ir izmantoti tādi paši termini kā Direktīvas 7. panta 1. punktā, ir jāinterpretē tādā veidā, ka trīsdesmit devītā apsvēruma jēdziens iegūšana ("*Beschaffung*") ir jāsaprot šaurākā nozīmē, bet Direktīvas 7. panta 1. punktā izmantotais jēdziens jāsaprot plaši, proti, to attiecinot arī uz citām trīsdesmit devītajā apsvērumā minētajām darbībām.

saistībā ar citu darbību, kas attiecīgi nav datubāzes izveide. Faktiski ar Direktīvu tiek aizsargāta arī datu iegūšana, ja vien tā nav datubāzes ietvaros²², kas liecina, ka aizsardzības piemērošanas jomā tiek iekļautas arī tādas ārējās datubāzes, kas balstās uz iekšējām datubāzēm.

56. Tātad visās valodu versijās ir pieļaujama interpretācija, kurā "iegūšana" Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē skaidri neietver vienkāršu datu vākšanu¹⁹, t.i., datu izveidi, un līdz ar to izslēdz [datu] sagatavošanas posmu²⁰. Taču, ja datu izveide sakrīt ar to vākšanu un šķirošanu, tad Direktīva to aizsargā.

57. Šajā sakarā jāatgādina, ka blakusprodukta teorija ("*Spin-off-Theorie*") netiks izmantota. Tādējādi arī datubāzes satura iegūšanas laikā sasniedzamajam mērķim nav nozīmes²¹. Tas nozīmē, ka aizsardzība ir iespējama arī tad, ja sākotnēji [dati] ir iegūti

58. Valsts tiesas pienākums ir izvērtēt *Fixtures* darbību, balstoties uz jēdziena "iegūšana" iepriekš veikto interpretāciju. Vispirms šajā sakarā datus par laikposmu no datu savākšanas brīža līdz to reģistrēšanas brīdim datubāzē ir jāklasificē, kas [šajā lietā] ir arī izdarīts. Ir jāizpēta tas, kā ir kvalificējama spēļu programmu izveide, kas pēc būtības ir klubu nosaukumu un to piederīgo, dažādu spēļu vietu un lauku apkopošana. Šajā lietā šķiet, ka tas, ka spēļu plānojums ir vairāku pušu sarunu, t.i., policijas, atbalstītāju klubu un asociāciju, rezultāts, norāda uz to, ka runa ir par pastāvošiem datiem. Tāpat tas, ka dati tika savākti citam mērķim, nevis datubāzes izveidei, ko apstiprina arī vairāki lietas dalībnieki, ļauj secināt, ka runa ir par pastāvošiem datiem.

19 – *Leistner* (minēts 18. zemsviras piezīmē), 152. lpp.

20 – *Guglielmetti* (minēts 16. zemsviras piezīmē), 184. lpp.; *Karnell* (minēts 4. zemsviras piezīmē), 993. lpp.

21 – Izvirzīto tēzu pamatojumam skat. *Hugenholtz* (minēts 15. zemsviras piezīmē), 161. lpp. (164. lpp., 19. zemsviras piezīmē).

22 – *Levinski* (minēta 7. zemsviras piezīmē) 5. punkts attiecībā uz 7. pantu.

59. Taču, pat ja šīs darbības tiek kvalificētas kā jaunu datu izveidošana, arī tad tā var būt "iegūšana" Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē. Tas ir gadījumā, ja datu izveidošana pastāv līdztekus to apstrādei un nav no tās atdalāma.

3) Jēdziens "pārbaude" Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē

60. Datubāzes izmantošana labākai spēju norisei un to ekonomiskai izmantošanai nozīmē, ka apstrīdētās datubāzes saturs vienmēr tiek kontrolēts. No lietas materiāliem izriet, ka datubāzes patiesums tiek pārbaudīts visu laiku. Ja šādas kontroles rezultātā nepieciešamie grozījumi un pielāgojumi tiek uzskatīti par vajadzīgiem, tad tie tiek veikti.

61. Tam, ka atsevišķi pielāgojumi nav datubāzes satura pārbaude, nav nozīmes. Lai pastāvētu ar *sui generis* tiesībām aizsargātais objekts, pietiek, lai dažas no šīm darbībām tiktu kvalificētas kā pārbaude Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē, un ka būtiskie ieguldījumi attiektos vismaz uz daļu no 7. pantā minētajām darbībām.

4) Jēdziens "noformēšana" Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē

62. Papildus datubāzes satura "iegūšanai" un "pārbaudei" *sui generis* tiesību sniegtā aizsardzība attiecas arī uz "noformēšanu". Tas ietver ne tikai datubāzes lietotājam domāto noformēšanu, t.i., ārējo shēmu, bet arī konceptuālo shēmu, un satura organizāciju. Vispārīgi runājot, indekss un leksikons palīdz labāk datus sakārtot. Kā tas izriet arī no divdesmitā apsvēruma, Direktīvas paredzētā aizsardzība var attiekties arī uz datubāzes izmantošanai nepieciešamajiem elementiem²³.

B — Par aizsardzības saturu

63. Vispirms ir jāatgādina, ka *sui generis* tiesību ieviešanas mērķis kā tāds nebija tiesību harmonizēšana, bet gan tieši jaunu tiesību radīšana²⁴. Šīs tiesības ir plašākas par iepriekš zināmajām pārraides un reprodukcijas

23 — *Calame* (minēta 17. zemsvītras piezīmē), 116. lpp.

24 — Kopējās nostājas Nr. 20/95 (minēta 8. zemsvītras piezīmē) motīvu daļas 14. punkts.

cijas tiesībām. Arī definējot aizliegtās darbības ir jāņem vērā šīs tiesības. Tāpēc 7. panta 2. punktā iekļautajām tiesiskajām definīcijām ir sevišķa nozīme.

ieguve [iegūšana], un, otrkārt, atkārtota izmantošana. Direktīvas 7. panta 2. punktā ir jēdzienu "ieguve [iegūšana]" un "atkārtota izmantošana" juridiskās definīcijas.

64. Direktīvas 7. pants ietver, pirmkārt, no divām aizliedzošu noteikumu grupām, vai, ja to izvērtē no datubāzes īpašnieka viedokļa, t.i., no datubāzes autora viedokļa, divām dažādām tiesību kategorijām. 1. punkts nosaka aizliegumu attiecībā uz būtisko datubāzes daļu, bet 5. punkts nosaka aizliegumu atsevišķām darbībām attiecībā uz nebūtiskām datubāzes daļām. Tomēr, ja balstāmies uz paraleli starp būtisko un nebūtisko, tad 5. punktu var saprast kā izņēmumu no 1. punkta noteikuma²⁵. Ar Direktīvas 5. punktu ir jānovērš 1. punktā noteiktā aizlieguma apiešana²⁶, un tādēļ to var uzskatīt par garantējošu normu²⁷.

66. Taču 7. panta 1. punktā paredzētais aizliegums nav beznosacījuma: tas paredz, ka aizliegtā darbība skar visu datubāzi vai tās būtisko daļu.

67. Balstoties uz noteicošo atšķirību starp datubāzes "būtisko" un "nebūtisko" daļu 7. panta 1. un 5. punkta piemērošanā, šīs divas situācijas tiks analizētas turpmāk. Pēc tam tiks analizētas darbības, ko aizliedz 1. un 5. punkts.

65. Direktīvas 7. panta 1. punktā reglamentētas datubāzes autora tiesības aizliegt atsevišķas darbības. Tādējādi tas nozīmē arī to, ka dažu darbību veikšana ir aizliegta. Aizliedzamās un aizliegtās darbības ir, pirmkārt,

1) Jēdziens "datubāzes būtiskā daļa" Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē (trešais prejudiciālais jautājums)

25 — Jens-Lienhard Gaster. *Der Rechtsschutz von Datenbanken*. 1999, 492. punkts.

26 — Oliver Hornung. *Die EU-Datenbank Richtlinie und ihre Umsetzung in das deutsche Recht*. 1998, 116. un turpmākās lpp.; Leistner (minēts 18. zemsvitras piezīmē), 180. lpp.; V. Levinski (minēta 7. zemsvitras piezīmē), 16. punkts attiecībā uz 7. pantu.

27 — Kopējās nostājas Nr. 20/95 (minēta 8. zemsvitras piezīmē) motīvu daļas 14. punkts.

68. Uzdotot šo jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, kā jāsaprot jēdziens "datubāzes būtiskā daļa" Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē. Atšķirībā no citiem atslēgdziedieniem

šis jēdziens Direktīvā nav definēts. Definīcija netika lietota jau likumdošanas procedūras laikā, precīzāk — Padomes kopējās nostājas stadijā.

69. Direktīvas 7. panta 1. punkts attiecas uz diviem gadījumiem. No teksta izriet, ka [datubāzes daļas] būtiskais raksturs var rasties no diviem aspektiem: vai nu kvantitātes, vai kvalitātes. Šo likumdevēja izvēlēto [normas] uzbūvi ir jāsaprot tādā veidā, ka daļa no datubāzes var būt būtiska kvalitātes aspektā, pat ja tā ir nebūtiska kvantitātes aspektā. Tādējādi jānoraida tēze, ka aizliegtām darbībām sistemātiski jāattiecas uz minimālu kvantitatīvu datubāzes daļu.

70. Kvantitātes alternatīva ir jāsaprot kā datubāzes daļas aprēķins, ko skar aizliegtā darbība. Līdz ar to rodas jautājums — vai piekrist relatīvai vai absolūtai koncepcijai. Tas nozīmē, ka vai nu attiecīgā daļa ir jāsalīdzina ar visu datubāzes saturu²⁸, vai arī attiecīgā daļa jāizvērtē atsevišķi.

71. Šajā sakarā jānorāda, ka relatīvais vienkāršs būs tendēts nelabvēlīgāk lielo datubāzu veidotājiem²⁹, jo, visam datu kopumam palielinoties, attiecīgā daļa pakāpeniski kļūs mazāk būtiska. Līdzīgi, var salīdzināt arī pēc papildu kvalitātes aspekta vērtējuma, jo kvalitatīvo aspektu dažiem samērā nenozīmīgiem izmēriem tomēr var uzskatīt par būtisku. Tādā veidā var asociēt arī divas uz kvantitātes aspektu balstītas pieejas. Uz šī pamata daļa, kas ir relatīvi neliela, var tikt uzskatīta par būtisku tās absolūtā lieluma dēļ.

72. Jājauc, vai vērtējumu no kvantitātes [aspekta] var veikt kopā ar vērtējumu no kvalitātes [aspekta]. Protams, to var darīt tikai tad, ja vērtējums no kvalitātes [aspekta] ir iespējams. Ja tas tā ir, tad nav nekādu šķēršļu lietas dalībnieku izvērtēšanai pēc abām pieejām.

73. Katrā ziņā vērtējumā no kvalitātes [aspekta] ir nozīmīga tehniskā vai ekonomiskā vērtība³⁰. Tādējādi var tikt ņemta vērā daļa ar ierobežotu, bet vērtīgu [datu] apjomu. Piemēram, runājot par sporta sarakstu vērti-

29 — *Grützacher* (minēta 7. zemesvītras piezīmē), 340. lpp.

30 — *Gaster* (minēts 25. zemesvītras piezīmē), 495. punkts; *Grützacher* (minēts 7. zemesvītras piezīmē), 340. lpp.; *V. Lewinski* (minēta 7. zemesvītras piezīmē) 15. punkts attiecībā uz 7. pantu.

28 — Skat. jo īpaši *V. Lewinski* (minēta 7. zemesvītras piezīmē) 15. punktu attiecībā uz 7. pantu.

bu, tiek norādīts uz to pilnīgo raksturu un precizitāti.

74. Datubāzes daļas ekonomiskā vērtība parasti ir nosakāma pēc tā, vai tirgū ir vai nav pieprasījuma pēc tās³¹, jo minētā daļa nav iegūta vai atkārtoti izmantota tirgus nosacījumos, bet citā veidā. Minēto daļu un tās ekonomisko vērtību var novērtēt arī no darbības veicēja viedokļa, analizējot tā ietaupījumu, pateicoties [datu] ieguvei [iegūšanai] vai to atkārtotai izmantošanai.

75. Balstoties uz Direktīvas 7. panta mērķi aizsargāt ieguldījumus, jāņem vērā arī datubāzes izgatavotāja ieguldījumi³². Faktiski no četrdesmit otrā apsvēruma izriet, ka aizliegums iegūt un atkārtoti izmantot [datus] ir vērsti uz kaitējuma ieguldījumiem novēršanu³³.

76. Tādējādi veiktie ieguldījumi var būt apstākļi, kas jāņem vērā, novērtējot datubāzes attiecīgās daļas vērtību, un jo īpaši — datu iegūšanas izmaksas³⁴.

77. Diemžēl Direktīvā nav definēta robeža, sākot ar kuru var būt runa par būtisko ieguldījuma raksturu. Literatūrā ir skaidri norādīts, ka likumdevējs pieļauj šīs robežas noteikšanu ar judikatūru³⁵.

78. Taču būtiskais ieguldījuma raksturs nevar būt atkarīgs no radītā zaudējuma lieluma³⁶. Norāde uz to preambulas četrdesmit otrā apsvēruma beigās nav pietiekama, lai noteiktu tik augstu robežu un to padarītu par aizsardzības priekšnoteikumu. Jāpiebilst, ka var jautāt, vai "būtisks apdraudējums" patiešām var būt kritērijs, uz kura pamata nosaka ieguldījuma būtiskumu, jo četrdesmit otro apsvērumu varētu saprast arī tādā veidā, ka "būtisks apdraudējums" ir papildu nosacījums tad, ja datubāzes būtiskas daļas esamība jau ir konstatēta. Šķiet, ka pat astotajā

31 — *Krahū* (minēts 12. zemsvītras piezīmē), 162. lpp.

32 — Skat. *Guglielmetti* (minēts 16. zemsvītras piezīmē), 186. lpp.; *Krahū* (minēts 12. zemsvītras piezīmē), 161. lpp.; *Leistner* (minēts 18. zemsvītras piezīmē), 172. lpp.

33 — Viedoklis ir tāds, ka abstrakta piesavināšanās ir pietiekama, lai rastos zaudējums: skat. *Leistner* (minēts 18. zemsvītras piezīmē), 173. lpp. salīdz. ar Herman M. H. Speyart. *De databank-richtlijn en haar gevolgen voor Nederland. Informatierecht — AAIJ 1996*, 171. (174.) lpp.

34 — Carine Doutrélepoint. *Le nouveau droit exclusif du producteur de bases de données consacré par la directive européenne 96/6/CE du 11 mars 1996: un droit sur l'information? Publicé en: Mélanges en hommage à Michel Wachbroeck*. 1999, 903. (913.) lpp.

35 — *Doutrélepoint* (minēta 34. zemsvītras piezīmē), 913. lpp.; *Gaster* (minēta 25. zemsvītras piezīmē), 496. punkts; *Leistner* (minēts 18. zemsvītras piezīmē), 171. lpp.; *V. Levinski* (minēta 7. zemsvītras piezīmē) 15. punkts attiecībā uz 7. pantu.

36 — Taču skat. *Karnell* (minēts 4. zemsvītras piezīmē), 1000. lpp.; *Krahū* (minēts 12. zemsvītras piezīmē), 163. lpp.

apsvērumā minēto aizliegto darbību sekas, t.i., nopietnas ekonomiskas un tehniskas sekas, nepamato šauru vērtējumu no zaudējumu viedokļa. Šie abi apsvērumi drīzāk pamato datubāzu aizsardzības nepieciešamību no ekonomikas viedokļa.

79. Attiecībā uz datubāzes daļas novērtēšanu šajā lietā nav apstrīdams tas, ka šādas darbības tika veiktas katru nedēļu. Tādēļ jājautā, vai relatīva novērtējuma gadījumā attiecīgās daļas ir attiecināmas uz visu datubāzi, vai uz visiem minētās nedēļas datiem. Visbeidzot, jādomā, ka minētās iknedēļas datubāzes daļas tika uzkrātas visas sporta sezonas laikā un ka tādā veidā iegūtā summa ir salīdzināma ar visu datubāzi.

80. Līdz ar to salīdzinājums, kas balstās tikai uz pagaidu bāzi gan attiecībā uz minēto daļu, gan uz visu datubāzi, ir pareiza *sui generis* tiesību mērķa interpretācija. Šāds salīdzinājums var tikt veikts vai nu katru nedēļu, vai vienreiz sezonā. Ja tas skar vairāk kā pusi no visām spēlēm, tad šo daļu skaidri var uzskatīt par būtisku. Taču, ja šī daļa ir mazāka par pusi no visām spēlēm, tad varētu pietikt ar to, ka šī daļa ir nedaudz lielāka atsevišķu kategoriju spēlēs, kā, piemēram, *Premier League* spēlēs.

81. Ja absolūtā vērtība ir vērtējuma kritērijs, attiecīgās daļas ir jāsakaita kopā līdz ir sasniegta tā robeža, sākot no kuras attiecīgās daļas kļūst par būtiskām daļām. Tādā veidā ir iespējams noteikt, sākot ar kuru brīdi attiecīgās daļas ir jāsauc par būtiskām.

2) Aizliegums attiecībā uz datubāzes satura būtisko daļu (ceturtais prejudiciālais jautājums)

82. Datubāzes veidotāja tiesības aizliegt atsevišķas darbības [ar datubāzi], kas ir noteiktas Direktīvas 7. panta 1. punktā, ļauj secināt, ka šīs darbības, t.i., ieguve [iegūšana] un atkārtota izmantošana, ir aizliegtas. Tādēļ vairākos apsvērumos šīs darbības tiek kvalificētas kā "neatļautās [darbības]"³⁷.

83. Turpmāk ir jāinterpretē jēdzienu "ieguve [iegūšana]" un "atkārtota izmantošana". Tādēļ ir jāsniedz interpretācija Direktīvas 7. panta 1. punktā norādītajām tiesiskajām definīcijām. Šajā sakarā jāatceras Direktīvas mērķis — ieviest jauna veida tiesības ar nosacījumu, ka tās tiek ņemtas vērā šo divu jēdzienu interpretācijā.

37 — Skat., piemēram, četrdesmit pirmo, četrdesmit otro, četrdesmit piekto un četrdesmit sesto apsvērumu.

84. Datubāzes satura lietotāja mērķis vai nodoms nekādā veidā neskar šīs divas aizliegtās darbības. Tādējādi nav nozīmes tam, vai izmantošana ir komerciāla vai nav. Noteicošas ir tikai abās tiesiskajās definīcijās pieminētās īpašības.

tiek interpretēti, ņemot vērā tiesisko definīciju 7. panta 2. punktā, tad rezultātā ar 7. panta 5. punktu atsevišķas darbības ar [datubāzes] nebūtiskām daļām nav aizliegtas, ja vien šīs darbības attiecas uz visu [datubāzi] vai tās būtisko daļu.

85. Atšķirībā no 7. panta 5. punktā paredzētā, abas aizliegtās darbības ir ne tikai atkārtotās un sistemātiskās darbības. Atbilstoši 1. punktam aizliegtajām darbībām ir jāattiecas uz datubāzes satura būtisko daļu, jo Kopienų likumdevējs tās pakļauj ne tik stingriem nosacījumiem kā 5. punktā noteiktās darbības attiecībā uz nebūtiskām [datubāzes satura] daļām.

87. Vairāki tiesvedības dalībnieki uzsvēra arī konkurences aspektu. Šis aspekts jāizvērtē, ņemot vērā to, ka Direktīvas galīgā versija neietver sākotnējo Komisijas paredzēto normu par obligāto licenču izsniegšanu.

86. Šajā sakarā jāvērs uzmanība uz kļūdu Direktīvas konstrukcijā³⁸. Tāpēc, ka 7. panta 2. punktā esošās tiesiskās definīcijas attiecas vai nu uz visu [datubāzi] vai uz tās būtisko daļu, tajā nevajadzīgi tiek atkārtots jau 1. punktā paredzētais nosacījums. 7. panta 2. punktā esošā tiesiskā definīcija ir pat pretrunā 7. panta 5. punktā ietvertajai [definīcijai]. Faktiski ar 5. punktu [datubāzes] nebūtiskās daļas ieguve [iegūšana] un atkārtota izmantošana ir aizliegta. Ja jēdzieni ieguve [iegūšana] un atkārtota izmantošana

88. Datubāzu veidotāju tiesību plašas aizsardzības pretinieki domā, ka šī aizsardzība var radīt monopolus, jo īpaši to datu gadījumos, kuri līdz šim bija brīvi pieejami; tādējādi dominējošā stāvoklī esošs [datubāzes] veidotājs varētu to ļaunprātīgi izmantot. Šajā sakarā jāatgādina, ka Direktīva neizslēdz no primāriem un atvasinātiem tiesību aktiem izrietošu konkurences normu piemērošanu. Datubāzu veidotāju pret konkurenci vērstās darbības ir pakļautas šīm normām. Šis secinājums izriet vienlaicīgi no Direktīvas četrdesmit septītā apsvēruma un no 16. panta 3. punkta, atbilstoši kuriem Komisija pārbauda, vai *sui generis* tiesību piemērošana ir izraisījusi dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu vai citus brīvas konkurences ierobežojumus.

38 -- Skat. *Koumantos* (minēts 7. zemsvītras piezīmē), 121. lpp.

89. Šajā tiesvedībā tika izvirzīts arī jautājums par brīvi pieejamu datu tiesisko režīmu. Valdības, kas iestājās tiesvedībā, attiecībā uz šo jautājumu nepārprotami uzskata, ka Direktīva publiskus datus neaizsargā.

a) Jēdziens “ieguve [iegūšana]” Direktīvas 7. panta nozīmē

90. Par šo jautājumu, pirmkārt, jāuzsver, ka aizsargāts tiek tikai datubāzu saturs, nevis dati. Risku, ka aizsargāti tiek arī datubāzē ietvertie dati, var, no vienas puses, samazināt, šajā jautājumā šauri interpretējot Direktīvu, kā to iesakām šajā lietā. No otras puses, pastāv pienākums konkrētās lietās izmantot valsts un Kopienu konkurences normas.

93. Direktīvas 7. panta 1. punkta jēdziens “ieguve [iegūšana]” ir jāinterpretē, balstoties uz juridisko definīciju 7. panta 2. punkta a) apakšpunktā.

94. Pirmais elements ir datubāzes satura vai būtiskas tā daļas islaicīga vai pastāvīga pārvietošana uz citu datu nesēju. Jēdziens “jebkādiem paņēmieniem un jebkurā formā” ļauj secināt, ka Kopienu likumdevējs jēdzienam “ieguve [iegūšana]” ir piešķīris plašu nozīmi.

91. Runājot par to datu aizsardzību, kuri veido datu lietotājam nezināmas datubāzes saturu, jāuzsver, ka Direktīva aizliedz tikai dažas darbības: ieguvi [iegūšanu] un atkārtotu izmantošanu.

95. Tātad tas attiecas ne tikai uz pārvietošanu uz citu tāda paša veida datu nesēju³⁹, bet arī uz pārvietošanu uz cita veida datu nesēju⁴⁰. Neiedziļinoties normas saturā, šķiet, ka tas ietver arī jēdzienu “ieguve [iegūšana]”.

92. Lai gan aizliegums iegūt [datubāzes saturu] nozīmē, ka datubāzes pastāvēšana ir zināma, tas tā nav atkārtotas izmantošanas gadījumā. Tādēļ pie šīs problemātikas būs jāatgriežas tad, kad izskatīsim jautājumu par atkārtotu izmantošanu.

96. Turklāt “ieguvi [iegūšanu]” acīmredzot nevar saprast tādā veidā, ka aizlieguma dēļ iegūtās [datubāzes] daļas datubāzē vairs apkopot nevar. Tomēr “ieguvi [iegūšanu]”

39 — V. Lewiński (minēta 7. zemsvītras piezīmē), 19. punkts attiecībā uz 7. pantu.

40 — Gaster (minēts 25. zemsvītras piezīmē), 512. punkts.

nevar interpretēt tik plaši, lai tā ietvertu arī netiešu datu pārvietošanu. Tieši pretēji, Direktīvā tiek pieprasīta tiešu datu pārvietošana uz citu datu nesēju. Pretēji tam, kas notiek “atkārtotas izmantošanas” gadījumā, šajā lietā nav neviena publiska aspekta. Pietiek ar privātu pārvietošanu.

100. Apzināti izmantojot jēdzienu “atkārtota izmantošana” (“*Weiterverwendung*”), nevis “otrreizēja ekspluatācija” (“*Weiterverwertung*”), Kapienu likumdevējs skaidri vēlējās norādīt, ka aizsardzībai jāattiecas arī uz nekomerciālas izmantošanas darbībām.

97. Attiecībā uz otro elementu, t.i., datubāzes objektu (“visu [datubāzi] vai tās būtisko daļu”), ir jānorāda uz apsvērumiem, kas ir izvirzīti par [datubāzes daļas] būtiskumu.

101. Kā to parāda jēdziens “cita pārraides forma” juridiskās definīcijas [beigās], tajā uzskaitītie atkārtotas izmantošanas līdzekļi — “eksemplāru izplatīšana”, “iznomāšana” un “pārraide tiešsaistē” — nav jāsaprot kā vienkārši neizsmeljošs uzskaitījums.

98. Valsts tiesām jāpiemēro iepriekš minētie kritēriji atbilstoši pamata procedūras faktiskajiem apstākļiem.

102. Šaubu gadījumā jēdziens “nodot rīcībā” ir jāinterpretē plaši⁴¹, uz ko norāda vārdi “cita forma” 7. panta 2. punkta b) apakšpunktā. Tas savukārt neattiecas uz vienkāršām idejām⁴² vai informācijas izpēti, kas balstās uz datubāzi⁴³.

b) Jēdziens “atkārtota izmantošana” Direktīvas 7. panta nozīmē

103. Vairāki lietas dalībnieki uzskata, ka šie dati ir publiski zināmi. Valsts tiesai ir jāizlemj, vai tas tā ir šajā gadījumā, ņemot vērā konkrētos apstākļus.

99. No Direktīvas 7. panta 2. punkta b) apakšpunkta tiesiskās definīcijas izriet, ka atkārtota izmantošana attiecas uz [datu] nodošanu sabiedrības rīcībā.

41 — V. Lewinski (minēta 7. zemsvītras piezīmē), 27. punkts attiecībā uz 7. pantu.

42 — V. Lewinski (minēta 7. zemsvītras piezīmē), 31. punkts attiecībā uz 7. pantu.

43 — Grützmacher (minēts 7. zemsvītras piezīmē), 336. lpp.

104. Pat ja valsts tiesa secina, ka tās rīcībā ir publiski zināmi dati, tas tomēr neizslēdz to, ka tiek aizsargātas arī tādas datubāzes daļas, kuras satur publiski zināmus datus.

atkārtotā izmantošana attiecas arī uz netiešiem līdzekļiem datubāzes satura iegūšanai. Jēdziens “pārtraide” ir jāinterpretē plaši⁴⁴.

105. Direktīvas 7. panta 2. punkta b) apakšpunkts ietver arī normu par tiesību izbeigšanos. Šī izbeigšanās notiek tikai pie īpašiem nosacījumiem. Viens no šādiem nosacījumiem ir “pirmā datubāzes eksemplāra pārdošana”. No tā var secināt, ka tiesības izbeidzas pie šādiem faktiskiem nosacījumiem. Citā veidā veikta atkārtota izmantošana, kas nav eksemplāra pārdošana, tiesības neizbeidz. Četrdesmit trešais apsvērumš skaidri precizē pārtraidi tiešsaistē. Tādējādi *sui generis* aizsardzība attiecas ne tikai uz “pirmā datubāzes eksemplāra nodošanu sabiedrības rīcībā”.

107. Norādītie kritēriji valsts tiesai ir jāpieņem konkrētajā pamata prāvas gadījumā.

3) Aizliegums attiecībā uz datubāzes satura nebūtiskām daļām (piektais prejudiciālais jautājums)

106. Tā kā Direktīva nenosaka darbību skaitu, kas būtu jāveic pēc pirmās “nodošanas sabiedrības rīcībā”, tad šim skaitam nav nozīmes. Tādējādi, ja darbība attiecas uz datubāzes satura būtisku daļu, tā tiek arī aizsargāta tad, ja tā ir veikta, balstoties uz neatkarīgu avotu, kā, piemēram, masu medijiem vai internetu, nevis uz pašu datubāzes saturu. Atšķirībā no ieguves [iegūšanas]

108. Kā tas jau ir norādīts iepriekš, Direktīvas 7. panta 5. punkts aizliedz datubāzes satura nebūtisku daļu iegūvi [iegūšanu] un/vai atkārtotu izmantošanu. Pirmkārt, šī norma atšķiras no 7. panta 1. punkta ar to, ka tā aizliedz nevis visa veida iegūvi [iegūšanu] un/vai atkārtotu izmantošanu, bet tikai konkrētas darbības. Tām ir jābūt “atkārtotām” un “sistemātiskām”. Otrkārt, 5. punktā noteiktais aizliegums atšķiras no 1. punktā noteiktā aizlieguma ar tā objektu. Tas attiecas arī uz nebūtiskajām [datubāzes] daļām. 5. punkts, lai kompensētu to, ka šī prasība ir ne tik stingra kā prasība 1. punktā, paredz, ka aizliegtajām darbībām ir jāizraisa noteiktas sekas. Šajā sakarā norma ietver alterna-

⁴⁴ — V. Lewiński (minēta 7. zemsvītras piezīmē), 38. punkts attiecībā uz 7. pantu.

tīvu: vai nu aizliegtās darbības ir pretējas normālai datubāzes izmantošanai, vai tās nepamatoti apdraud datubāzes veidotāja intereses.

109. Runājot par sakarību starp darbību un sekām, šī norma jāsaprot tādā veidā, ka katrai darbībai atsevišķi nav jāizraisa vienas vai otras sekas, bet kopējam darbību rezultātam jābūt vienām no aizliegtajām sekām⁴⁵. Tāpat kā 7. panta 1. punkta, arī 5. punkta mērķis ir aizsargāt intereses atgūt ieguldījumu.

110. Tomēr 7. panta interpretācija atklāj vispārēju problēmu tajā ziņā, ka pretēji Kopējai nostājai, Direktīvas galīgās versijas vācu valodas redakcija tika noformulēta ne tik precīzi. Tajā [norādīts], ka pietiek, ja darbība "beidzas" ("*hinausläuft*") ar vienu no minētajiem rezultātiem, un nav vajadzīgs, lai tai "būtu" ("*gleichkommt*") viens no šiem rezultātiem. Citu valodu redakcijas ir formulētas tiešākā veidā un tās pēc būtības norāda, ka ieguvei [iegūšanai] un/vai atkārtotai izmantošanai jābūt pretrunā normālai [datubāzes] izmantošanai vai tai jārada nepamatots apdraudējums interesēm, vai arī tās liecina par darbībām, kas ir pretrunā [normālai izmantošanai], vai kas rada apdraudējumu.

111. Šajā sakarā ir jāskata līdzīgas normas, kas pastāv starptautiskās tiesībās. Direktīvas 7. panta 5. punktā noteiktās abas darbības sekas ir paredzētas pēc Bernes Konvencijas parauga par literāro un mākslas darbu aizsardzību grozītās versijas 9. panta 2. punkta, jo īpaši attiecībā uz trīskāršā nosacījuma pirmajiem diviem elementiem. Taču tas nenozīmē, ka šīs divas normas ir jāinterpretē vienādi.

112. Pirmkārt, grozītās Bernes Konvencijas 9. pantam ir cits mērķis. Ar šo normu tiek atļauts ligumslēdzējām pusēm atkāpties no stingriem aizsardzības nosacījumiem, ja vien tiek ievērotas trīskāršā nosacījuma prasības. Direktīva ietver šāda veida konstrukciju, proti, dalībvalstu iespējas atkāpties, piemēram, tās 9. pantā.

113. Otrkārt, grozītās Bernes Konvencijas 9. pants atšķiras ar to, ka tajā "normālas [datubāzes] izmantošanas traucējums" un "nepamatots [interesu] apdraudējums" ir paredzēti nevis kā alternatīvi nosacījumi, bet gan kā divi no trijiem kumulatīvi izpildāmiem nosacījumiem⁴⁶.

45 – *Leistner* (minēts 12. zemsvitras piezīmē), 181. lpp.; *V. Lewinski* (minēta 7. zemsvitras piezīmē), 18. punkts attiecībā uz 7. pantu, 225. zemsvitras piezīme.

46 – Sam Ricketson. *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886-1986*. 1987, 482. lpp.

114. Citas starptautiskās tiesību normas, ko var salīdzināt ar Direktīvas 7. panta 5. punktu, ir atrodamas Nolīguma par intelektuālā īpašuma tiesību aspektiem tirdzniecībā 13. pantā (OV 1994, L 336, 214. lpp.), kas ir zināms kā “ADPIC nolīgums”, un atsevišķos Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) nolīgumos. Šīs minētās normas tika izdotas tikai pēc Direktīvas pieņemšanas, tādēļ tās nav jāņem vērā.

115. Uz ADPIC nolīguma 13. panta un Bernes Konvencijas grozītās versijas interpretāciju attiecas vienādas atrunas. Faktiski, tāpat kā Bernes Konvencijas ar grozījumiem 9. pantā, ADPIC nolīguma 13. pantā atļauts dalībvalstīm paredzēt ekskluzīvo tiesību ierobežojumus un atkāpes no tām. Taču atšķirībā no Bernes Konvencijas ar grozījumiem 9. panta, šajā normā, tāpat kā Direktīvā, kā alternatīvi ir [norādīti] divi rezultāti, proti, “normālas [datubāzes] izmantošanas traucējums” un “nepamatots [interesu] apdraudējums”.

116. Šie apsvērumi liecina par to, ka iepriekš minēto starptautisko tiesību normu interpretācija nav pielietojama Direktīvas 7. panta 5. punkta interpretācijā.

117. Ieguves [iegūšanas] un atkārtotas izmantošanas darbībām, ko Direktīva aizliedz, kā arī šo darbību rezultātiem, kas ir minēti [Direktīvā], kopīgs ir tas, ka šo darbību mērķis nav svarīgs. Direktīvas 7. panta 5. punktu tā nevar interpretēt, ja nav noteikumu par [darbības] mērķi. Ja Kapienu likumdevējs gribētu ņemt vērā darbības mērķi, tas varēja Direktīvas 7. pantu izteikt līdzīgi kā, piemēram, 9. panta b) apakšpunktu.

a) “Atkārtota un sistemātiska ieguve [iegūšana] un/vai atkārtota izmantošana”

118. Nosacījumam, ka darbībām ir jābūt “atkārtotām un sistemātiskām” būtu jānovērš tas, ka atkārtotu darbību dēļ, kas attiecas tikai uz nebūtisku daļu, aizsardzībai zūd jēga⁴⁷.

119. Taču nav zināms, vai Direktīvas 7. panta 5. punkts paredz divus alternatīvus vai kumulatīvus nosacījumus. Galvenokārt interpretācija ir jābalsta uz normas redakciju. Tādēļ tādā veidā nevar nonākt pie vienveidīga rezultāta. Tā, atsevišķu valodu versijās divi

⁴⁷ — *Gaster* (minēts 25. zemsvītras piezīmē), 558. punkts.

nosacijumi ir savienoti ar saikļa “un”⁴⁸ palīdzību, bet citās savukārt ir izmantots saiklis “vai”⁴⁹. Tomēr vairākums valodu versiju un Direktīvas mērķis norāda, ka abi nosacijumi ir jāsaprot kā kumulatīvi⁵⁰. Tādējādi tas neattiecas uz datubāzes satura nebūtiskas daļas atkārtotu, bet nesistemātisku ieguvu [iegūšanu].

precizēts, ka atsevišķu darbību aizliegums ir balstīts uz mērķi izvairīties no kaitējuma radīšanas ieguldījumam. Direktīvas ieviestās aizsardzības mērķis ir skaidri izteikts četrdesmit astotajā apsvērumā — “garantēt datubāzes veidotāja atalgojumu”.

120. Var būt arī tādas atkārtotas un sistematiskas darbības, kas tiek veiktas regulāri, piemēram, katru nedēļu vai katru mēnesi. Jo īsāks katru reizi ir [darbības] ilgums un jo mazāka ir attiecīgā daļa, jo biežāk ir jāveic darbība, lai attiecīgā daļa vispārīgā veidā izpildītu vienu no diviem Direktīvas 7. panta 1. punktā minētajiem nosacijumiem.

122. Tādējādi ir norādīts, ka jēdziens “normāla izmantošana” ir jāinterpretē plaši. Jēdziens “traucē normālai [...] izmantošanai” ir jāsaprot ne tikai kā tehniski tādā nozīmē, ka tiek ņemtas vērā tikai sekas, kas attiecas uz minētās datubāzes tehniskās izmantošanas iespējām. Tieši pretēji, 7. panta 5. punkts attiecas arī uz ekonomiskām sekām attiecībā uz datubāzes veidotāju. Runa ir par ekonomiskās izmantošanas, kas ir notikusi normālā situācijā, aizsardzību⁵¹.

b) Jēdziens “normāla izmantošana” Direktīvas 7. panta 5. punkta nozīmē

121. Jēdziens “normāla izmantošana” Direktīvas 7. panta 5. punkta nozīmē ir jāinterpretē, ņemot vērā šīs normas aizsargājošo mērķi. Tas izriet jo īpaši no Direktīvas preambulas. Četrdesmit otrajā apsvērumā ir

123. Tādējādi Direktīvas 7. panta 5. punkts ir piemērojams ne tikai attiecībā uz darbībām, kuru rezultātā tiek radīta konkurētspējīga prece, kas tad ir pretrunā ar veidotāja veikto datubāzes izmantošanu⁵².

48 — Lielākajā daļā uz latīņu valodu balstīto valodu versijās, kā arī vācu, angļu un grieķu valodu versijās.

49 — Spāņu, zviedru un somu valodu versijās.

50 — *Leistner* (minēts 12. zemsvītras piezīmē), 181. lpp., *V. Lewanski* (minēta 7. zemsvītras piezīmē) 17. punkts attiecībā uz 7. pantu.

51 — Šī tēze ir saskaņā ar *ADPIC* nolīguma 13. panta interpretāciju, ko sniedza Pasaules Tirdzniecības organizācija (WT/DS160/R, 27.07.2000., 6.183).

52 — *Leistner* (minēts 12. zemsvītras piezīmē), 181. lpp.

124. Atsevišķos gadījumos 7. panta 5. punkts var attiekties arī uz iespējamo tirgu, proti, uz tirgu, kurā datubāzes veidotājs precī vēl neizmanto. Šajā sakarā, piemēram, pietiek, ka persona, kas iegūst vai atkārtoti izmanto datubāzi, ietaupa samaksu par licenci, kas ir maksājama datubāzes veidotājam. Šādu darbību atļaušana faktiski veicina arī citas personas iegūt vai atkārtoti izmantot datubāzes saturu, nemaksājot maksu par tā izmantošanu⁵³. Ja datubāzi varētu izmantot bez maksas, tas nozīmīgi ietekmētu licenču vērtību. Tās radītu ieņēmumu samazināšanos.

piemērots jau tajā stadijā, kad rodas konflikts ar izmantošanu, t.i., pat tad, ja ir negatīvas sekas ar nelielu apjomu. Šajā līmenī ir arī robeža, sākot no kuras var uzskatīt, ka radīt zaudējumus datubāzes veidotājam ir aizliegts.

127. Kā to ir uzsvēruši vairāki lietas dalībnieki, valsts tiesai ir jāizvērtē konkrētās darbības un to ietekme uz datubāzes izmantošanu šajā lietā, piemērojot iepriekš minētos kritērijus.

125. Šī norma attiecas ne tikai uz gadījumiem, kuros datubāzes veidotājs vēlas izmantot tās saturu tādā pašā veidā, kā to dara persona, kas iegūst vai atkārtoti izmanto šo saturu. Tam, ka datubāzes veidotājs nevar izmantot tās saturu tādā pašā veidā, kā persona, kas iegūst vai atkārtoti izmanto [šo saturu], likumā noteiktā aizlieguma dēļ, nav ietekmes uz [datubāzes] veidotāju.

c) Jēdziens “nepamatots apdraudējums” Direktīvas 7. panta 5. punkta nozīmē

126. Visbeidzot, jēdziens “traucē normālai [...] izmantošanai” nav jāinterpretē tik šauri, ka aizliegts ir tikai absolūts izmantošanas traucēklis. Kā to parāda visu, izņemot vācu, valodu versiju redakcijas, aizliegums tiek

128. Runājot par jēdzienu “nepamatots apdraudējums” Direktīvas 7. panta 5. punkta nozīmē, vispirms jāatgādina, ka jau Bernes Konvencijas pārskatīšanas ietvaros radās jautājums, vai tik neskaidrs tiesiskais jēdziens var tikt piemērots attiecībā uz diskusijas objektu. Turklāt, lai interpretētu jēdzienu “nepamatots apdraudējums”, obligāti jāuzsver tā atšķirība no jēdziena “normāla izmantošana”.

53 — Skat. WT/DS160/R, 27.07.2000., 6.186.

129. Stridīgā norma papildina alternatīvo daļu — “nepamatotu apdraudējumu” ar mazāk stingriem nosacījumiem — “normālu izmantošanu” attiecībā uz tiesību piemērojamību tādā nozīmē, ka pirmajā gadījumā tiek aizsargātas “likumīgās intereses”. Tādējādi aizsardzība ir plašāka par juridiskām situācijām un ietver arī intereses, jo tiek ņemtas vērā “likumīgas” intereses, nevis tikai juridiskas intereses.

130. Kompensējošā veidā 7. panta 5. punkts šajā alternatīvajā daļā paredz stingrākus nosacījumus attiecībā uz aizliegto darbību sekām. Pieprasītais apdraudējums nav jebkurš apdraudējums: tam jābūt “nepamatotam apdraudējumam”. Taču šī īpašība — “nepamatots” — nav interpretējama pārāk stingri, jo pretējā gadījumā Kopienas likumdevējs arī šajā paragrāfā atsauktos uz veidotāja [interesešu] apdraudējumu vai pat veidotāja [interesešu] nozīmīgu apdraudējumu.

131. Ņemot vērā citas valodu versijas, kas nav vācu, tās ir interpretējamas tādā veidā, ka darbībām ir jāapdraud [datubāzes] veidotāja intereses konkrētā apmērā. Kā tas ir arī citos paragrāfos, šajā kontekstā Direktīva norāda uz veidotāja [interesešu] apdraudējumu. Pamatā tiesvedība ļoti skaidri parāda, ka tās aizsargātās tiesības ietekmē citu tirgus dalīb-

nieku ekonomiskās intereses. Taču tas nenozīmē, ka, interpretējot Direktīvas 7. panta 5. punktu, noteicošu nozīmi var piešķirt *sui generis* tiesību ietekmei uz citu personu interesēm vai uz iespējamo attiecīgās dalībvalsts “apdraudējumu” sakarā ar ietekmi uz nodokļu ieņēmumiem. Direktīvas mērķis ir novērst datubāzes veidotāju [interesešu] apdraudējumu. Atšķirībā no citām sekām, šis mērķis ir atrodams tieši Direktīvā.

132. Veidotāja ieguldījumi un to atgūšana ir tajās interesēs, uz ko attiecas Direktīvas 7. panta 5. punkts. Datubāzes satura ekonomiskā vērtība ir arī kā sākuma punkts obligāti sniedzamajam vērtējumam. Ietekmei uz datubāzes veidotāja faktiskajiem vai gaidāmajiem ieņēmumiem ir galvenā vieta⁵⁴.

133. Aizsardzības piemērojamību var analizēt arī ņemot vērā alternatīvo daļu par “normālu izmantošanu”. Ja šī daļa tiek interpretēta šauri tādējādi, ka tā neietver potenciālo tirgu aizsardzību, piemēram, datubāzes satura izmantošanu jaunā veidā⁵⁵, tad neskatoties uz to, potenciālo tirgu aizskaršana ir jāuzskata par [datubāzes]

54 – Skat. WT/DS160/R, 27.07.2000., 6.229.

55 – *Leister* (mnūēts 18. zēmsvītras piezīmē), 182. lpp.

veidotāja likumīgo interešu apdraudējumu. Šīs lietas apstākļi ļauj noteikt, vai apdraudējums ir nepamatots. Taču tas, vai [datubāzes] ieguvējs vai atkārtots izmantotājs ir datubāzes veidotāja konkurents, šajā jautājumā nebūs noteicošais.

134. Šajā kontekstā jāatgādina arī tas, ka valsts tiesu pienākums ir analizēt konkrētās darbības un noteikt, vai tās ir uzskatāmas par “nepamatotu apdraudējumu” minētā datubāzes veidotāja likumīgām interesēm.

VII — Secinājumi

135. Piedāvāju Kopienų Tiesai uz prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1. Lai noteiktu, vai datubāze Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 11. marta Direktīvas 96/9/EK par datubāzu tiesisko aizsardzību 7. panta 1. punkta nozīmē ir “būtiska ieguldījuma” rezultāts, ieguldījuma mērķis nav svarīgs. Var tikt ņemti vērā arī tādi ieguldījumi datubāzē, kuri kalpo spēļu programmas novērtēšanai.

2. Jēdziens “datubāzes satura būtiska daļa kvalitātes un/vai kvantitātes aspektā” Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē ir jāsaprot kā tāds, kas atsaucas uz tehnisko vai komerciālo minētās daļas vērtību. Jēdziens “datubāzes satura būtiska daļa kvalitātes un/vai kvantitātes aspektā” Direktīvas 7. panta 1. punkta nozīmē ir jāsaprot kā tāds, kas atsaucas uz minētās daļas apmēru. Abos gadījumos attiecīgās daļas attiecība pret visu saturu kopumā nav noteicoša.

3. Direktīvas 7. panta 5. punkta sniegtā aizsardzība pret datubāzes satura “iegūvi [iegūšanu]” attiecas tikai uz tiešu datubāzes izmantošanu. Direktīvas 7. panta 5. punkta sniegtā aizsardzība pret datubāzes satura “iegūvi [iegūšanu]” ietver arī tādas datubāzes satura izmantošanu, kuras saturs ir atrodams citos avotos.

4. Jēdziens “normāla izmantošana” Direktīvas 7. panta 5. punkta nozīmē ir jāsaprot tādā veidā, ka tas ir šķērslis īpašnieka *sui generis* tiesību ekonomiskai izmantošanai arī potenciālā tirgū. Jēdziens “nepamatots apdraudējums” Direktīvas 7. panta 5. punkta nozīmē ir jāsaprot tādā veidā, ka [datubāzes] veidotāja likumīgās ekonomiskās intereses tiek aizskartas, pārsniedzot noteikto robežu.”